

Lleis

Llei 19/2023, del 2 d'octubre, de text consolidat qualificada penitenciària

Atès que dins del termini d'un mes des de la seva publicació en el Butlletí del Consell General, establert per l'article 116.6 del Reglament del Consell General, no han estat formulades objeccions per part dels consellers generals o dels grups parlamentaris, en data 2 d'octubre del 2023, ha quedat aprovat el projecte de consolidació següent:

Llei 19/2023, del 2 d'octubre, de text consolidat qualificada penitenciària

Índex

- Exposició de motius
- Títol I. Disposicions generals
- Capítol primer. Principis de dret i garanties en matèria de drets i llibertats fonamentals
- Article 1. Principi de legalitat
- Article 2. Garanties en matèria de drets i llibertats fonamentals
- Article 3. Exercici de drets
- Article 4. Principi de no-discriminació
- Article 5. Seguretat i integritat personal
- Article 6. Principis en relació amb el tracte personal en l'àmbit penitenciari
- Article 7. Dignitat
- Article 8. Informació sobre el règim d'internament
- Article 9. Accés a prestacions
- Article 10. Treball en règim penitenciari
- Article 11. Dret a formular peticions, queixes i recursos
- Article 12. Orientació per a la reinserció social
- Capítol segon. Els centres penitenciaris
- Article 13. Creació i gestió dels centres penitenciaris
- Article 14. Organització dels centres penitenciaris
- Article 15. Condicions materials dels centres penitenciaris
- Article 16. Règim d'internament per raó de sexe, edat i altres circumstàncies personals
- Article 17. Règims especials d'internament
- Capítol tercer. Ingrés penitenciari
- Article 18. Manament judicial
- Article 19. Llibre de registre
- Article 20. Expedient personal
- Article 21. Mesures de comprovació i d'higiene
- Article 21 bis. Control de tòxics i d'alcoholèmia
- Article 22. Dipòsit d'objectes personals
- Article 23. Disposició d'efectiu i compte especial
- Article 24. Reconeixement mèdic i psicològic
- Article 25. Condicions d'allotjament en cel·la
- Article 26. Béns de primera necessitat
- Article 27. Alimentació dels interns
- Títol II. Règim penitenciari

Capítol primer. Drets i deures dels interns

Article 28. Normes de convivència dins el Centre

Article 29. Drets dels interns

Article 30. Deures dels interns

Article 31. Horari

Article 32. Relació amb el personal al servei del Centre

Article 33. Participació dels interns

Article 34. Bona conducta

Article 35. Adquisició de béns de consum i d'ús personal

Capítol segon. Comunicacions i visites

Article 36. Comunicacions orals i escrites

Article 37. Comunicacions amb l'autoritat judicial i el Ministeri Fiscal

Article 38. Comunicacions telefòniques i per via telemàtica

Article 38 *bis*. Visites

Article 39. Informació per motius familiars

Article 40. Intervenció i restricció de les comunicacions

Capítol tercer. Seguretat i vigilància

Article 41. Competències en matèria de seguretat i vigilància

Article 42. Cos Penitenciari

Capítol quart. Alliberament i trasllat dels interns

Article 43. Alliberament

Article 44. Accions de suport social

Article 45. Trasllet dels interns

Article 46. Permís de sortida

Article 47. Cooperació amb l'autoritat judicial

Títol III. Règim disciplinari

Capítol primer. Infraccions

Article 48. Finalitat del règim disciplinari

Article 49. Tipologia de les infraccions

Article 50. Infraccions molt greus

Article 51. Infraccions greus

Article 52. Infraccions lleus

Capítol segon. Sancions

Article 53. Sancions

Article 54. Aïllament en cel·la

Article 55. Drets de l'intern expedientat

Article 55. *bis*. Procediment disciplinari

Article 56. Mesura cautelar

Article 57. Criteris per a la imposició i la graduació de les sancions

Article 57 *bis*. Suspensió de l'execució de les sancions

Article 58. Prescripció

Títol IV. Prestacions, treball penitenciari i dret al recurs

Capítol primer. Prestacions als interns

Article 59. Prestacions penitenciàries

Article 60. Assistència sanitària

Article 61. Activitats educatives i culturals

Article 62. Activitats de lleure

Article 63. Assistència psicològica i social

Capítol segon. Treball penitenciari

Article 64. Principis aplicables al treball penitenciari

Article 65. Formes de realització

Article 66. Criteris d'assignació

Article 67. Contractació

Capítol tercer. Mesures excepcionals, peticions i dret al recurs

Article 68. Suspensió dels drets previstos a la Llei

Article 69. Funcions i responsabilitats

Article 70. Peticions i queixes

Article 71. Recursos

Disposició derogatòria primera

Disposició derogatòria segona

Disposició final primera

Disposició final segona

Exposició de motius

El 22 de març del 2007, el Consell General va aprovar la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària. Aquesta Llei regula l'organització del sistema penitenciari i les condicions d'internament dels presos, i estableix un marc jurídic adreçat a conciliar el règim de privació de llibertat inherent a l'ingrés en un establiment penitenciari amb els drets fonamentals reconeguts a la Constitució.

La Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària va ser modificada per la Llei 41/2014, de l'11 de desembre, qualificada de modificació de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària pel que fa al règim disciplinari dels interns. Aquesta modificació es va dur a terme amb la finalitat d'adaptar les disposicions de la Llei a les recomanacions fetes pel Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura i de les Penes o dels Tractaments Inhumans o Degradants, i més concretament per tal de reduir la durada màxima de la sanció d'aïllament en cel·la i suprimir la sanció d'aïllament durant els caps de setmana. Així mateix, també es va dur a terme per establir que el control mèdic necessari per determinar si l'intern sancionat pot assumir el compliment d'aquesta sanció recaigui en un facultatiu aliè als serveis sanitaris del Centre Penitenciari. També es va aprofitar la reforma per modificar el procediment disciplinari, articulant una tramitació basada en els principis de celeritat i d'audiència successiva de la persona expedientada, que es materialitza en les fases d'al·legacions, probatòria i de conclusions, i de separació de les fases instructora i sancionadora.

Per altra banda, a fi de reforçar la seguretat jurídica i els drets de l'intern expedientat, es va modificar l'article relatiu als criteris per a la imposició i la graduació de les sancions per definir el concepte de reincidència, d'una banda, i per afegir-hi com a criteri nou per a la imposició de les sancions les funcions retributiva, preventiva i de reinserció que tenen, d'altra banda, i es va precisar que la duració de les sancions no pot excedir el temps estrictament necessari per assolir les finalitats vinculades a aquestes funcions. Finalment, es va incloure un nou article a la norma per regular la suspensió de l'execució de les sancions.

Posteriorment, la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària va ser modificada per la Llei 6/2017, del 20 d'abril, de modificació de la Llei 3/2007, del 22 de març, del Cos Penitenciari amb la finalitat de situar el Cos Penitenciari en l'òrbita del ministeri encarregat de la justícia i fer possible que pugui assumir eventualment les competències vinculades amb el trasllat de les persones internes. Alhora, s'obre la possibilitat d'efectuar sobre els presos controls de tòxics i d'alcoholèmia i permetre les visites íntimes.

Finalment, la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària va ser modificada per la Llei 15/2019, del 15 de febrer, qualificada de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat, per tal d'adequar les disposicions de la Llei qualificada penitenciària a la nova Llei de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat.

Per a una seguretat jurídica més gran a l'hora de consultar la norma, la disposició derogatòria primera reprèn la derogació del Reglament de modificació del Reglament del règim disciplinari dels centres penitenciaris, del 29 d'octubre del 2008, efectuada per la Llei 41/2014, de l'11 de desembre, qualificada de modificació de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.

La disposició derogatòria segona deroga la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària; la Llei 41/2014, de l'11 de desembre, qualificada de modificació de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària; el Decret legislatiu del 15-7-2015 de publicació del text refós de la Llei 4/2007, del 22 de març,

qualificada penitenciària; la disposició final primera de la Llei 6/2017, del 20 d'abril, de modificació de la Llei 3/2007, del 22 de març, del Cos Penitenciari; el Decret legislatiu del 6-9-2017 de publicació del text refós de la Llei 4/2007, del 22 de març, i la disposició final quarta de la Llei 15/2019, del 15 de febrer, qualificada de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat.

Amb la finalitat de simplificar l'ordenament jurídic, millorar-ne la qualitat i contribuir a garantir la seguretat jurídica amb un millor coneixement del dret vigent, i en compliment de la disposició final sisena de la Llei 15/2019, del 15 de febrer, qualificada de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat i d'acord amb l'article 116 del Reglament del Consell General, es promou aquest text consolidat qualificada penitenciària, que incorpora totes les modificacions esmentades.

Aquesta Llei de text consolidat qualificada penitenciària entrarà en vigor l'endemà de publicar-se al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Títol I. Disposicions generals

Capítol primer. Principis de dret i garanties en matèria de drets i llibertats fonamentals

Article 1. *Principi de legalitat*

1. El règim i l'activitat penitenciària es desenvolupen amb les garanties i dins els límits establerts per la Constitució, aquesta Llei i els reglaments que la desenvolupen, i les resolucions judicials.
2. El règim penitenciari comporta una relació de subjecció especial dels interns amb l'Administració. Els reglaments del Govern la desenvolupen d'acord amb el que preveu aquesta Llei.

Article 2. *Garanties en matèria de drets i llibertats fonamentals*

El règim d'internament ha de respectar, en tot cas:

- a) La personalitat i la dignitat humana dels interns.
- b) La llibertat ideològica i religiosa dels interns.
- c) Els drets i les llibertats fonamentals, els altres drets i els interessos jurídics dels interns que no estiguin afectats per la condemna.

Article 3. *Exercici de drets*

1. El règim d'internament no afecta l'exercici dels drets fonamentals de la persona més enllà dels límits que deriven de la condemna, el sentit de la pena i el règim d'internament previst en aquesta Llei.
2. Els interns poden exercir els drets civils, polítics, socials i d'altra naturalesa, llevat dels que són incompatibles amb l'objecte de la seva detenció o el compliment de la condemna.

Article 4. *Principi de no-discriminació*

Els interns no poden ser objecte de discriminació de cap mena per raó de raça, opinions polítiques, creences religioses, condició social o qualsevol altra circumstància personal. Tampoc no es poden discriminar per raó de nacionalitat. Aquest principi s'ha d'aplicar en tots els àmbits del règim i de l'activitat penitenciaris.

Article 5. *Seguretat i integritat personal*

1. L'Administració penitenciària té el deure de garantir la vida, la integritat personal i la salut dels interns.
2. L'Administració penitenciària ha d'adoptar les mesures necessàries per assegurar la convivència pacífica dins del Centre Penitenciari i evitar situacions de risc per als interns.
3. L'Administració penitenciària té l'obligació d'estudiar i resoldre amb la més gran celeritat possible les peticions o les queixes que formulin els interns en relació amb la seguretat personal i d'adoptar, si cal, les mesures preventives oportunes.

Article 6. *Principis en relació amb el tracte personal en l'àmbit penitenciari*

1. Els interns no poden ser objecte de tortures ni ser sotmesos a maltractaments o vexacions de paraula o d'obra.
2. Tampoc no poden ser objecte de tractes degradants ni d'un rigor innecessari o desproporcionat en l'aplicació de les normes que regulen el règim penitenciari.
3. Els interns tenen el deure de tractar amb respecte i consideració els funcionaris i les autoritats del Cos Penitenciari, i també el personal que desenvolupi les seves tasques al Centre Penitenciari. També tenen el deure de comportar-se correctament amb els altres interns.
4. L'incompliment dels deures de tracte personal és objecte de responsabilitat disciplinària d'acord amb el que estableix aquesta Llei.

Article 7. *Dignitat*

1. Els interns tenen dret a ser designats pel seu propi nom.
2. Els interns tenen dret a disposar d'unes condicions d'internament dignes, especialment en el que fa referència a les seves necessitats vitals.
3. També tenen dret:
 - a) A disposar de la seva pròpia roba d'acord amb el que es determini reglamentàriament o a optar per la que els procuri el Centre Penitenciari.
 - b) A disposar dels béns de la seva propietat que autoritzin la llei i el reglament.
4. Els interns tenen dret a disposar d'intimitat, especialment en les comunicacions i les visites amb el seu entorn familiar i personal, sense perjudici de les limitacions establertes per raons de seguretat i d'ordre intern del Centre Penitenciari.

Article 8. *Informació sobre el règim d'internament*

Els interns han de rebre informació sobre el règim d'internament al Centre Penitenciari, els seus drets i deures, les normes disciplinàries i els procediments per formular peticions, queixes i recursos.

Article 9. *Accés a prestacions*

1. Els interns tenen dret a disposar d'assistència sanitària i de mitjans per desenvolupar activitats educatives, culturals i d'esbarjo.
2. Aquests drets s'exerceixen d'acord amb el que estableixen aquesta Llei i els reglaments que la desenvolupen.

Article 10. *Treball en règim penitenciari*

Els interns poden accedir al treball en règim penitenciari durant el període d'internament, d'acord amb les disponibilitats del Centre. L'Administració penitenciària facilita l'accés al treball en condicions que garanteixin la dignitat de la persona i la protecció de la seguretat social.

Article 11. *Dret a formular peticions, queixes i recursos*

Els interns tenen el dret de formular peticions i de presentar queixes i recursos en relació amb el règim d'internament, d'acord amb el que preveuen aquesta Llei i els reglaments que la desenvolupen.

Article 12. *Orientació per a la reinserció social*

L'Administració penitenciària ha de disposar de mitjans d'orientació per a la resocialització i la reinserció social dels interns, per contribuir a reduir els riscos d'exclusió social com a conseqüència del compliment de la pena de privació de llibertat.

Capítol segon. Els centres penitenciaris

Article 13. *Creació i gestió dels centres penitenciaris*

1. Correspon al Govern acordar la creació dels centres penitenciaris en funció de les necessitats existents al Principat d'Andorra.
2. L'exercici de la política penitenciària i la gestió dels centres penitenciaris corresponen al ministeri competent en matèria de justícia.

Article 14. *Organització dels centres penitenciaris*

1. L'organització interna dels centres penitenciaris es regula per reglament, respectant, en tot cas, les previsions d'aquesta Llei sobre el règim penitenciari.
2. El reglament no pot restringir, directament o indirectament, els drets dels interns reconeguts per la Llei.

Article 15. *Condicions materials dels centres penitenciaris*

1. Els centres penitenciaris han de disposar de:
 - a) Cel·les que comptin amb les condicions bàsiques que garanteixin la dignitat dels interns
 - b) Infermeria
 - c) Cuina
 - d) Locutoris individuals
 - e) Biblioteca
 - f) Instal·lacions esportives i recreatives
 - g) Pati
 - h) Sala de reunions familiars
 - i) Espais per a activitats laborals i d'atenció social
 - j) Les altres instal·lacions necessàries que derivin de l'aplicació d'aquesta Llei
2. Les instal·lacions dels centres penitenciaris han de garantir els serveis de subministrament, espai, enllumenat i calefacció que permetin una vida digna.

Article 16. *Règim d'internament per raó de sexe, edat i altres circumstàncies personals*

1. Els interns han d'ocupar les cel·les d'acord amb els criteris següents:
 - a) Els homes i les dones han d'estar separats.
 - b) Els majors d'edat i els menors han d'estar separats.
 - c) Els interns preventius han d'estar separats dels condemnats, sempre que no s'alteri la seguretat i la convivència del Centre i la dels mateixos interns.
 - d) S'ha de procurar que els interns considerats perillosos o capaços d'exercir una influència nociva sobre els altres estiguin separats de la resta d'interns.
2. Els centres han d'adoptar mesures especials d'estada i de relació amb la resta dels interns respecte dels que tinguin malalties físiques o psíquiques o hagin estat condemnats per delictes d'imprudència.
3. El principi de presumpció d'innocència ha de guiar el capteniment del règim penitenciari dels interns preventius.

Article 17. *Règims especials d'internament*

1. Els centres penitenciaris han d'adoptar les mesures necessàries per a l'efectivitat de les previsions establertes a l'article anterior mitjançant l'establiment de règims especials en funció de la tipologia dels interns.

2. Els centres penitenciaris també han de prendre les mesures necessàries perquè els interns amb malalties físiques o psíquiques puguin rebre l'assistència mèdica o psicològica que necessitin.

3. Les mesures previstes en aquest article no s'han d'aplicar en el cas de la creació de centres especialitzats o quan l'ingrés penitenciarí s'efectuï en un centre estranger en aplicació d'un conveni o d'un acord internacional.

Capítol tercer. Ingrés penitenciarí

Article 18. *Manament judicial*

L'ingrés d'una persona al Centre Penitenciarí només es pot fer en virtut de manament acordat per l'autoritat judicial competent. També es pot produir per presentació voluntària, de la qual s'ha d'informar immediatament l'autoritat judicial perquè acordi el que sigui procedent.

Article 19. *Llibre de registre*

El Centre Penitenciarí ha de portar un llibre de registre en què s'han d'anotar tots els ingressos.

Article 20. *Expedient personal*

Cada intern disposa d'un expedient personal, que s'obre quan ingressa. En l'expedient han de constar les seves dades personals i les relatives a la seva situació processal i penitenciària.

Article 21. *Mesures de comprovació i d'higiene*

1. En el moment de l'ingrés al Centre Penitenciarí, els interns s'han de sotmetre a un escorcoll personal, de la roba i d'altres objectes que portin.

2. També s'han de sotmetre a les mesures d'higiene personal quan siguin necessàries. Aquestes mesures poden incloure la inutilització de roba i d'altres objectes contaminats o contaminants.

Article 21 bis. *Control de tòxics i d'alcoholèmia*

1. En el moment en què ingressen al Centre Penitenciarí i per motius de seguretat, els agents penitenciaris han de sotmetre els interns a controls de tòxics o d'alcoholèmia en el cas que presentin símptomes d'estar sota els efectes de drogues tòxiques, de l'alcohol o de substàncies anàlogues. Les proves s'han d'efectuar mitjançant la utilització d'alcoholímetres o aparells o mètodes anàlegs i que siguin idonis a aquest efecte.

En el cas d'interns que estiguin sotmesos a un règim d'internament que els atorgui la possibilitat de sortir del Centre Penitenciarí, les proves es poden dur a terme, seguint els requisits assenyalats al paràgraf anterior, cada vegada que l'intern retorni al Centre Penitenciarí.

2. Els interns que refusin a sotmetre's als controls de tòxics o d'alcoholèmia poden ser perseguits pel delictes de refús a sotmetre's a aquestes proves que estableix el Codi Penal.

Article 22. *Dipòsit d'objectes personals*

S'ha de constituir un dipòsit amb els objectes i altres pertinences susceptibles de generar risc per a la integritat i la seguretat del mateix intern i dels altres interns. Aquest dipòsit es restitueix en el moment de la sortida definitiva de l'intern o a les persones autoritzades pel mateix intern, llevat del cas que l'autoritat judicial n'ordeni la retenció i custòdia pel Centre Penitenciarí.

Article 23. *Disposició d'efectiu i compte especial*

1. Els interns no poden conservar diners en el seu poder.

2. Amb les quantitats de lliure disposició de què els interns disposen quan ingressen al Centre i amb les que rebin per qualsevol mitjà de procedència legítima, es constitueix un compte especial. Aquest compte té naturalesa interna i correspon al Centre administrar-lo.

3. Amb els diners del compte especial l'intern pot atendre les despeses que li són permeses, així com ordenar transferències a la seva família. L'Administració penitenciària ha de facilitar als interns els tràmits per a la disposició dels fons.

Article 24. *Reconeixement mèdic i psicològic*

1. Els interns han de ser examinats pels serveis mèdics del Centre Penitenciari en el moment d'ingressar, amb la finalitat de comprovar el seu estat de salut general i detectar la presència de malalties contagioses o que requereixin un tractament urgent.
2. En cas de malaltia contagiosa es poden aplicar mesures d'aïllament. Aquestes mesures s'han d'aixecar tan bon punt cessi la situació de risc.
3. Els serveis mèdics del Centre Penitenciari valoren les necessitats de l'intern pel que fa a l'ús de medicaments. El Centre els facilita, si escau, els que siguin necessaris per al tractament mèdic.
4. Els interns han de ser visitats per un psicòleg quan ho determinin els serveis mèdics del Centre.

Article 25. *Condicions d'allotjament en cel·la*

Les cel·les han de tenir unes condicions que garanteixin les necessitats d'higiene dels interns i han de disposar dels serveis i de les instal·lacions bàsics que permetin una estada en condicions dignes. El reglament ha de determinar els serveis mínims dels quals han de disposar les cel·les.

Article 26. *Béns de primera necessitat*

1. El Centre Penitenciari ha de facilitar als interns els serveis i els articles d'higiene diària.
2. També ha de facilitar als interns la roba necessària per a la seva estada al Centre Penitenciari i, si escau, per a les seves sortides a l'exterior, quan l'intern no hagi optat pel dret d'utilitzar les seves pròpies peces de roba. La roba facilitada pel Centre no pot ser distintiva de la condició d'intern en el cas de sortides a l'exterior.
3. El Centre Penitenciari ha de facilitar a l'intern la roba de llit necessària i la disponibilitat d'un lloc per guardar les seves pertinences.
4. El Centre Penitenciari ha d'adoptar les mesures necessàries per assegurar la neteja periòdica de les cel·les, així com de la roba d'ús personal i de llit.

Article 27. *Alimentació dels interns*

1. El Centre Penitenciari ha de proporcionar als interns una alimentació suficient, variada i equilibrada dietèticament.
2. Els serveis mèdics del Centre han de comprovar les condicions dietètiques i d'higiene dels aliments i determinar, si escau, dietes especials en funció de la salut dels interns.
3. El Centre Penitenciari ha de garantir que l'alimentació diària dels interns sigui prou variada per permetre la pràctica de les seves conviccions religioses i culturals.

Títol II. Règim penitenciari

Capítol primer. Drets i deures dels interns

Article 28. *Normes de convivència dins el Centre*

1. El règim penitenciari s'ha de desenvolupar en condicions que garanteixin la convivència pacífica i ordenada entre els interns i entre aquests interns i el personal al servei del Centre Penitenciari.
2. D'acord amb el que estableixen aquesta Llei i els reglaments generals, correspon al Centre Penitenciari establir les normes de règim interior.

Article 29. *Drets dels interns*

Són drets dels interns:

- a) Els que reconeixen aquesta Llei i la normativa penitenciària.
- b) Ser tractats amb respecte i correcció pel personal al servei del Centre, sense perjudici de les mesures i les correccions disciplinàries que es puguin adoptar en els casos previstos en la normativa penitenciària.

- c) Ser beneficiaris de les prestacions assistencials i d'altra naturalesa, d'acord amb el que determina el capítol primer del títol IV.
- d) L'accés al treball, d'acord amb el que determina el capítol segon del títol IV.
- e) Utilitzar les instal·lacions d'oci i de lleure, en les condicions establertes pel reglament de règim interior.
- f) Disposar dels objectes personals permesos d'acord amb la normativa penitenciària, així com adquirir articles autoritzats.

Article 30. *Deures dels interns*

Són deures dels interns:

- a) Complir les condicions d'internament d'acord amb el que hagi establert l'autoritat que hagi ordenat l'internament o amb el contingut de la pena, fins al moment de ser alliberats.
- b) Complir les normes de règim interior del Centre, especialment les que fan referència a l'ordre i a la disciplina.
- c) Mantenir i conservar les instal·lacions del Centre i el material que se'ls hagi lliurat.
- d) Mantenir una actitud de respecte i correcció envers els altres interns i el personal del Cos Penitenciari, així com el personal que desenvolupi les seves tasques al Centre Penitenciari.
- e) Respectar les mesures de sanitat i d'higiene.
- f) Ocupar-se de les activitats de conservació i de manteniment de les instal·lacions que determini el reglament del Centre.
- g) Dur a terme les tasques de servei comunitari que determini el reglament del Centre.
- h) Complir les sancions disciplinàries que se'ls hagin pogut imposar d'acord amb la normativa penitenciària.
- i) Els altres deures que determini la normativa penitenciària.

Article 31. *Horari*

1. El Centre Penitenciari ha de fixar un horari en funció del qual es regulen les activitats del Centre. L'horari s'ha de complir rigorosament.
2. Les normes de règim interior han de determinar les activitats que són obligatòries i les que són optatives.
3. L'horari penitenciari ha de garantir vuit hores de descans nocturn com a mínim i ha de ser compatible amb les activitats de prestació d'assistència i de lleure establertes per la normativa penitenciària.

Article 32. *Relació amb el personal al servei del Centre*

1. Els interns han de mostrar sempre una actitud de respecte, consideració i col·laboració en les seves relacions amb el personal al servei del Centre. Aquesta actitud s'ha de mantenir quan siguin requerits pel personal i quan s'hi dirigeixin.
2. Els interns han d'obeir les ordres donades pel personal al servei del Centre en l'exercici de les funcions que els atribueix la normativa penitenciària.

Article 33. *Participació dels interns*

El reglament de règim interior ha d'establir mecanismes de participació dels interns en el desenvolupament d'activitats en l'àmbit de les prestacions reconegudes al títol IV, així com en els altres serveis penitenciaris que es determinin.

Article 34. *Bona conducta*

1. Els interns que mantinguin una actitud de respecte de les normes de règim interior i facin prestacions personals que contribueixin al bon ordre, la neteja i la higiene del Centre poden gaudir del benefici de la reducció de condemna per bona conducta en els termes establerts per la legislació processal penal.

2. Aquest benefici pot ser retirat totalment o parcialment en cas d'infracció posterior per l'intern de les normes penitenciàries.

3. El director del Cos Penitenciari pot proposar l'adopció de mesures relatives a la bona conducta o a la seva retirada, d'acord amb el que estableix la legislació processal penal.

Article 35. *Adquisició de béns de consum i d'ús personal*

1. Els interns poden adquirir béns de consum i d'ús personal dins dels límits que s'estableixin reglamentàriament. Els reglaments de règim interior no poden restringir les previsions que, si és el cas, puguin establir els reglaments generals en aquesta matèria.

2. L'adquisició de productes es pot fer a l'economat del Centre. Els interns poden participar en el control de qualitat i de preus de l'economat en els termes previstos a l'article 33.

3. Els envasos i els productes procedents de l'exterior resten subjectes a inspecció i control.

4. En cas de mala conducta es pot restringir el dret a adquirir i posseir béns, llevat dels d'higiene personal de primera necessitat.

Capítol segon. Comunicacions i visites**Article 36. *Comunicacions orals i escrites***

1. Els interns tenen el dret de comunicar-se periòdicament de forma oral i escrita amb els seus familiars, amics, advocats i representants acreditats d'organismes i institucions de cooperació penitenciària, llevat que es trobin en situació d'incomunicació acordada per l'autoritat judicial.

2. Aquest dret es pot exercir en la pròpia llengua i s'ha de desenvolupar en condicions de privacitat, sense altres restriccions que les imposades per raons de seguretat.

3. El règim i les modalitats de les comunicacions orals es regulen per reglament, el qual ha de garantir, en tot cas, una comunicació mínima setmanal d'una durada no inferior a trenta minuts i unes condicions que permetin el desenvolupament normal de la conversació.

4. El Centre ha de disposar de locals especialment adequats per a les visites familiars o per a les d'altres persones a què es refereix l'apartat primer.

Article 37. *Comunicacions amb l'autoritat judicial i el Ministeri Fiscal*

1. La comunicació dels interns amb les autoritats judicials, amb el Ministeri Fiscal i amb els seus delegats s'ha de fer quan aquestes autoritats ho demanin.

2. Aquestes comunicacions, així com les que l'intern tingui amb l'advocat encarregat de la seva defensa, s'han de fer en locals adequats que facilitin al màxim la comunicació i permetin, si escau, l'estudi de documents.

Article 38. *Comunicacions telefòniques i per via telemàtica*

1. Les comunicacions orals es poden fer telefònicament en els casos i en les condicions que determini el reglament a través dels mitjans que l'Administració penitenciària posi a disposició dels interns.

2. L'intern ha d'abonar l'import de les trucades telefòniques d'acord amb les tarifes públiques vigents.

3. Les comunicacions es poden fer via telemàtica quan el Centre disposi dels mitjans adequats i així ho estableixi el reglament de règim interior.

4. Es prohibeix l'ús de telèfons mòbils als interns.

Article 38 bis. *Visites*

1. Els centres penitenciaris han de disposar de locals annexos adequats especialment per a les visites de familiars o parents íntims dels interns que no puguin obtenir permisos de sortida.

2. Aquestes visites es fan amb respecte a la intimitat dels interns, sense cap altra limitació, pel que fa a la forma amb què es desenvolupen, que les que calgui adoptar per raons de seguretat, per interès de l'intern i pel bon ordre del Centre Penitenciari. Els requisits i la periodicitat d'aquestes visites s'estableixen per la via reglamentària.

Article 39. *Informació per motius familiars*

1. El Centre Penitenciari ha d'informar el familiar més proper a l'intern en cas de mort, ingrés hospitalari, o accident o malaltia greu. Aquesta informació s'ha de comunicar amb la màxima celeritat possible.
2. L'intern té dret a ser informat en el termini més breu possible de la mort, d'una malaltia o d'un accident greu dels seus familiars més propers o de la persona amb la qual mantingui una relació estable de parella.
3. L'intern té dret a comunicar en el termini més breu possible a la seva família i al seu advocat, i, si escau, a la persona amb la qual mantingui una relació estable de parella, l'ingrés al Centre Penitenciari o el trasllat a un altre establiment.

Article 40. *Intervenció i restricció de les comunicacions*

1. Les comunicacions orals i escrites només poden ser restringides o intervingudes quan ho determini l'autoritat judicial.
2. Les cartes que entrin al Centre s'han d'obrir en presència de l'intern al qual van adreçades, a l'únic efecte de verificar que no s'utilitzen per introduir al Centre articles o productes prohibits. Aquesta comprovació ha de respectar en tot cas el secret de les comunicacions.
3. El director del Cos Penitenciari pot demanar que es dicti una autorització judicial d'intervenció o restricció de les comunicacions quan hi hagi indicis raonables que els comunicants poden estar preparant una actuació delictiva o que pugui comprometre la seguretat i la convivència dins el Centre Penitenciari.

Capítol tercer. Seguretat i vigilància**Article 41.** *Competències en matèria de seguretat i vigilància*

1. La vigilància exterior dels centres penitenciaris correspon al Cos de Policia. La vigilància i la seguretat interna dels centres corresponen al Cos Penitenciari.
2. En cas de necessitat, el ministre competent pot autoritzar l'entrada de les forces de policia a l'interior dels centres.

Article 42. *Cos Penitenciari*

1. El Cos Penitenciari té per missió custodiar els interns i les altres missions que determina la Llei del Cos Penitenciari.
2. Els membres del Cos Penitenciari constitueixen un cos funcional especial i tenen la condició d'agents de l'autoritat, en el marc de l'especificitat de llurs funcions. Es regeixen per la seva normativa específica i pel que estableix aquesta Llei.

Capítol quart. Alliberament i trasllat dels interns**Article 43.** *Alliberament*

1. La llibertat dels interns ha de ser acordada per l'autoritat judicial competent. L'Administració penitenciària ha de fer efectiva la posada en llibertat de forma immediata un cop rebuda la comunicació judicial escrita, amb el compliment previ dels tràmits penitenciaris necessaris.
2. L'Administració penitenciària ha de posar en coneixement de l'autoritat judicial competent els casos en què per extinció de la pena i, si escau, per aplicació dels beneficis penitenciaris consideri que és procedent posar en llibertat un intern.

Article 44. Accions de suport social

L'Administració general ha de vetllar perquè els seus serveis socials o els comuns ajudin els interns posats en llibertat a trobar un allotjament adequat, quan no en disposin, i una feina.

Article 45. Trasl·lat dels interns

1. Els interns poden sortir del Centre Penitenciari per raó de les actuacions judicials que els afectin, d'acord amb el que decideixi l'autoritat judicial competent.

2. També poden sortir del Centre Penitenciari per consulta o ingrés en un centre hospitalari, quan no es pugui donar una atenció suficient amb els mitjans sanitaris de què disposi el Centre. Els ingressos en centres hospitalaris s'han de comunicar a l'autoritat judicial competent, al Ministeri Fiscal i al ministre corresponent.

3. Els trasllats dels interns s'han de fer de forma que se'n garanteixi la dignitat, la seguretat i els altres drets. L'acompanyament, la conducció i la custòdia dels interns durant els trasllats corresponen al Cos Penitenciari o al Cos de Policia, en els termes que es determinin reglamentàriament.

Article 46. Permís de sortida

1. Els interns poden abandonar el Centre Penitenciari quan disposin d'un permís de sortida atorgat per l'autoritat judicial competent d'acord amb el que preveu la legislació processal penal.

2. El director del Cos Penitenciari ha d'emetre un informe previ sobre les circumstàncies en què s'ha de fonamentar l'atorgament del permís de sortida.

3. El Cos Penitenciari o el Cos de Policia, segons correspongui reglamentàriament, han d'adoptar les mesures necessàries per garantir la vigilància dels interns mentre gaudeixen del permís de sortida, d'acord amb el que hagi determinat l'òrgan jurisdiccional que l'ha concedit.

Article 47. Cooperació amb l'autoritat judicial

1. L'Administració penitenciària coopera amb l'autoritat judicial en l'aplicació dels règims de semilibertat i llibertat condicional, en els termes que determina la legislació processal penal. A aquests efectes facilita la informació necessària per adoptar aquestes mesures i aplica, si escau, les mesures de control que es determinin en la resolució judicial.

2. El director del Cos Penitenciari intervé en els procediments per acordar els règims de semilibertat o llibertat condicional expressant el seu parer sobre l'adopció de la mesura que correspongui.

Títol III. Règim disciplinari

Capítol primer. Infraccions

Article 48. Finalitat del règim disciplinari

1. El règim disciplinari dels centres penitenciaris té com a objectiu preservar la seguretat interna i la convivència entre els interns i entre aquests interns i el personal al servei del Centre o altres persones que hi accedeixin legalment.

2. El règim disciplinari es regeix pel que estableixen aquesta Llei i els reglaments, tenint en compte la relació de subjecció especial existent com a conseqüència de l'internament en un establiment públic.

3. L'exercici de les facultats disciplinàries correspon al personal del Cos Penitenciari. Els interns no poden desenvolupar serveis que impliquin l'exercici d'aquestes facultats.

Article 49. Tipologia de les infraccions

Les infraccions disciplinàries comeses pels interns poden ser molt greus, greus i lleus.

Article 50. *Infraccions molt greus*

Són faltes molt greus:

- a) Les agressions, amenaces o coaccions a les autoritats, als agents de l'autoritat, als membres del personal, als visitants o als interns.
- b) Calumniar, injuriar, insultar i faltar greument al respecte a les autoritats, els agents de l'autoritat, els membres del personal i els visitants.
- c) La desobediència de les ordres rebudes d'autoritats i funcionaris en l'exercici de les seves funcions.
- d) La participació en motins o accions col·lectives contra el règim o l'ordre penitenciari i la inducció o la instigació a uns o a altres fets.
- e) Intentar, facilitar o consumir la pròpia evasió o la dels altres.
- f) Els actes de resistència activa i greu a les ordres rebudes d'autoritats o funcionaris en l'exercici de les seves funcions.
- g) Inutilitzar deliberadament les dependències, els materials o els efectes de l'establiment o les pertinences d'altres persones, i causar-hi danys de quantia elevada.
- h) La sostracció de béns o materials del Centre o d'altres persones.
- i) L'entrada, el tràfic, la cessió, la possessió o el consum de productes estupefaents dins del Centre.
- j) L'entrada, el tràfic, la cessió o la possessió d'armes o objectes perillosos per a la seguretat de les persones o del Centre.
- k) Haver estat sancionat per la comissió de tres faltes greus en un període d'un any.

Article 51. *Infraccions greus*

Són faltes greus:

- a) Insultar altres interns i faltar-los greument al respecte.
- b) Causar danys de quantia escassa a les dependències, als materials o a altres instal·lacions del Centre o a les pertinences d'altres persones, i també causar en els mateixos béns danys greus per negligència o imprudència.
- c) L'entrada, el tràfic, la cessió, la possessió o la sortida no autoritzada d'objectes prohibits per les normes de règim interior que no estiguin compresos en l'article anterior.
- d) L'entrada, l'elaboració, el tràfic, la cessió, la possessió o el consum no autoritzat de begudes alcohòliques o de medicaments.
- e) Oferir gratificacions als funcionaris amb la finalitat d'obtenir favors.
- f) Haver estat sancionat per la comissió de tres faltes lleus en un període de sis mesos.

Article 52. *Infraccions lleus*

1. Són infraccions lleus les conductes, actuacions o omissions que infringeixin la normativa penitenciària i no estiguin incloses en els articles precedents.
2. El catàleg d'infraccions lleus s'ha d'establir per reglament, atenent els criteris de l'apartat anterior.

Capítol segon. Sancions

Article 53. *Sancions*

1. La comissió d'una infracció disciplinària pot donar lloc a les sancions següents:
 - a) Aïllament en cel·la, que no pot excedir catorze dies.

- b) Limitació de les comunicacions orals i les visites durant un període de dos mesos com a màxim.
- c) Privació d'assistència a actes recreatius i de lleure durant un període d'un mes com a màxim.
- d) Privació de fer trucades telefòniques durant un període d'un mes com a màxim.
- e) Prohibició de rebre paquets de l'exterior durant un període d'un mes com a màxim.
- f) Privació de disposar d'un aparell de televisió durant un període de dos mesos com a màxim.

2. La sanció a què es refereix la lletra *a* de l'apartat anterior només es pot imposar en els supòsits d'infraccions molt greus. Les altres sancions es poden imposar en els supòsits d'infraccions greus o lleus, en aplicació del principi de proporcionalitat.

3. En funció de la gravetat dels fets, de les circumstàncies que concorrin i dels antecedents i la personalitat de l'intern infractor, es poden imposar conjuntament i com a màxim dos de les sancions previstes a l'apartat 1 d'aquest article.

Article 54. *Aïllament en cel·la*

1. La sanció d'aïllament en cel·la no es pot aplicar a les dones en estat de gestació.
2. L'aplicació de la sanció d'aïllament en cel·la requereix un informe mèdic previ favorable, que ha d'emetre un facultatiu aliè als serveis sanitaris del Centre Penitenciari.
3. Durant el compliment de la sanció d'aïllament en cel·la, un facultatiu aliè als serveis sanitaris del Centre Penitenciari ha de supervisar diàriament aquest compliment i pot proposar, si escau, la suspensió o la modificació de la sanció imposada quan hi hagi motius de salut que ho justifiquin.
4. En cas que no sigui possible complir la sanció d'aïllament d'acord amb el que estableixen els apartats segon i tercer d'aquest article, aquesta sanció se substitueix per una altra sanció.

Article 55. *Drets de l'intern expedientat*

L'intern que és objecte d'un procediment disciplinari té els drets següents:

- a) Dret a ser informat dels fets que se li imputen, de les infraccions que aquests fets puguin constituir, de les sancions que li puguin ser imposades, de la identitat de la persona designada com a instructor i de la persona competent per imposar la sanció.
- b) Dret d'accés a l'expedient disciplinari, de conèixer l'estat de la tramitació i d'obtenir còpies dels documents, en els termes del Codi de l'Administració.
- c) Dret a formular al·legacions, a proposar les proves que consideri oportunes i a utilitzar tots els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic que siguin procedents.
- d) Dret a la presumpció d'innocència i a no declarar en contra de si mateix.
- e) Dret a ser assistit pel seu advocat i a comunicar-s'hi a partir del moment en què se li notifica la incoació de l'expedient disciplinari, i en qualsevol moment durant la tramitació de l'expedient.
- f) Dret a ser assistit gratuïtament per un intèrpret quan l'intern sigui un nacional estranger que no comprengui o no parli la llengua nacional, o una de les llengües dels estats veïns, durant la tramitació de l'expedient.
- g) Dret de traducció verbal a una de les llengües dels estats veïns de totes les notificacions que se li efectuin durant la tramitació de l'expedient, quan l'intern no comprengui o no parli la llengua nacional.
- h) Dret a obtenir una resolució motivada.
- i) Qualsevol altre dret que reconeguin la Constitució o les lleis.

Article 55 bis. Procediment disciplinari

1. El procediment disciplinari contra un intern l'inicia el director del Cos Penitenciari, mitjançant la incoació d'un expedient disciplinari, arran d'un informe escrit elaborat per qualsevol membre del Cos en què constati la comissió eventual d'una infracció disciplinària, o arran d'una queixa o una denúncia presentada per un altre intern o una tercera persona. El procediment es tramita amb respecte dels principis generals del règim sancionador.

2. El director del Cos Penitenciari designa un instructor entre els membres del Cos que pertanyen a l'escala intermèdia. En cas que l'instructor s'abstingui o sigui recusat, resol el director del Cos Penitenciari, d'acord amb les disposicions del Codi de l'Administració.

3. La incoació de l'expedient disciplinari i la designació de l'instructor es notifiquen a l'intern expedientat. També se l'informa dels drets que li reconeix l'article 55.

Si l'intern expedientat renuncia al dret a ser assistit pel seu advocat i a comunicar-s'hi, la tramitació del procediment disciplinari continua.

4. L'instructor ordena, en el termini màxim de deu dies hàbils, la pràctica de les diligències que consideri necessàries per esclarir els fets, per determinar-ne l'autoria i per establir les responsabilitats susceptibles de sanció.

5. Tot seguit, i d'acord amb les diligències practicades, l'instructor formula, en el termini màxim de cinc dies hàbils, el plec de càrrecs corresponent, que ha d'incloure una exposició detallada dels fets imputats a l'intern expedientat, amb l'expressió de les infraccions presumptament comeses, i una proposta de les sancions que li puguin ser imposades.

El plec de càrrecs es notifica a l'intern expedientat i se li dona vista de les diligències practicades.

6. Un cop notificat el plec de càrrecs, l'intern expedientat disposa d'un termini de deu dies hàbils per fer al·legacions i sol·licitar, si és el cas, la pràctica de les proves que entengui necessàries per a la seva defensa.

7. Contestat el plec de càrrecs, l'instructor pot practicar, d'ofici o a instància de l'intern expedientat, les proves que consideri necessàries i oportunes, en el termini màxim de quinze dies hàbils. En cas contrari, denega de forma motivada les proves sol·licitades, i contra aquesta decisió només s'hi pot recórrer juntament amb la resolució que es dicti al terme de l'expedient disciplinari.

En cas que es practiquin proves, l'instructor dona vista del seu resultat a l'intern expedientat, que disposa d'un termini de deu dies hàbils per formular conclusions.

8. Una vegada transcorregut el termini per contestar el plec de càrrecs sense fer-ho, o transcorregut el termini per formular conclusions, el director del Cos Penitenciari dicta en el termini de cinc dies hàbils la resolució corresponent, la qual ha de ser motivada i no pot incloure fets diferents dels que han fonamentat el plec de càrrecs, sense perjudici de la valoració jurídica que se'n faci. Si la resolució és sancionadora, s'han de determinar amb precisió les infraccions comeses, els preceptes en què estan tipificades i les sancions imposades.

9. La resolució que dicta el director del Cos Penitenciari es notifica a l'intern sancionat i es comunica a l'òrgan jurisdiccional competent, al Ministeri Fiscal i al ministre competent en matèria de justícia, i pot ser impugnada en els termes que estableix el Codi de l'Administració. La resolució que resol el recurs també es notifica i es comunica d'acord amb el que estableix aquest apartat.

Article 56. Mesura cautelar

1. En cas d'infracció molt greu, el director del Cos Penitenciari pot decidir, mitjançant una resolució motivada, la mesura cautelar d'aïllament en cel·la de l'intern expedientat, tenint en compte la gravetat dels fets comesos i les circumstàncies que concorren, i sempre que sigui estrictament necessari per mantenir l'ordre i la seguretat del Centre Penitenciari.

2. La mesura cautelar, a la qual són aplicables en tot cas les disposicions dels apartats 1, 2 i 3 de l'article 54, no pot excedir tres dies. El temps transcorregut s'ha de tenir en compte a l'efecte de computar el període de l'eventual sanció d'aïllament en cel·la que es pugui imposar al terme del procediment disciplinari.

3. La resolució en virtut de la qual es decideix la mesura cautelar es notifica a l'intern sancionat i es comunica a l'òrgan jurisdiccional competent, al Ministeri Fiscal i al ministre competent en matèria de justícia, i pot ser impugnada en els termes que estableix el Codi de l'Administració.

Article 57. *Criteris per a la imposició i la graduació de les sancions*

Per a la imposició i la graduació de les sancions establertes en aquesta Llei s'han de tenir en consideració les circumstàncies que concorren en cada cas, la personalitat i els antecedents de conducta de l'intern sancionat, la reiteració o la reincidència, i el perjudici causat.

S'entén per *reincidència* la comissió d'una falta lleu, greu o molt greu en el respectiu termini dels tres, sis i dotze mesos anteriors a la comissió de la falta que és objecte de sanció.

També s'han de tenir en compte les funcions retributiva, preventiva i de reinserció de les sancions a fi de determinar quines són les sancions més adequades al cas concret. La durada de les sancions imposades no pot excedir el temps estrictament necessari per assolir les finalitats vinculades a les funcions retributiva, preventiva i de reinserció assenyalades.

Article 57 bis. *Suspensió de l'execució de les sancions*

1. El director del Cos Penitenciari, d'ofici o a petició de l'intern sancionat, pot decidir en qualsevol moment la suspensió total o parcial de l'execució de les sancions imposades, en funció de la gravetat dels fets comesos i de les circumstàncies que concorren, sempre que l'intern no cometi una nova infracció susceptible de ser sancionada durant el termini de suspensió que estableixi el director.

2. El termini de suspensió no pot excedir els sis mesos en cas d'infraccions greus i molt greus, i els tres mesos en cas d'infraccions lleus.

3. La imposició d'una sanció per la comissió d'una nova infracció durant el termini de suspensió establert pot comportar la revocació d'aquesta suspensió, malgrat que la sanció s'imposi un cop transcorregut el termini de suspensió. En aquest cas, l'intern sancionat ha de complir la sanció l'execució de la qual ha estat suspesa, íntegrament en cas de suspensió total o pel temps que resta per complir en cas de suspensió parcial.

4. Transcorregut el termini de suspensió establert sense que l'intern cometi una nova infracció, la sanció l'execució de la qual ha estat suspesa es considera executada.

Article 58. *Prescripció*

1. Les infraccions disciplinàries molt greus i greus prescriuen al cap de dos mesos i les lleus, al cap d'un mes. La prescripció s'interromp des del moment en què s'inicia el procediment sancionador.

2. Les sancions imposades per infraccions molt greus i greus prescriuen al cap d'un any i les imposades per infraccions lleus, al cap de sis mesos.

Títol IV. Prestacions, treball penitenciari i dret al recurs

Capítol primer. Prestacions als interns

Article 59. *Prestacions penitenciàries*

Els centres penitenciaris han de prestar als interns els serveis següents:

- a) Assistència sanitària.
- b) Activitats educatives, culturals i de lleure.
- c) Assistència psicològica i social, especialment amb finalitat reeducadora i de resocialització.

Article 60. *Assistència sanitària*

1. Els centres penitenciaris han de proveir serveis sanitaris d'atenció als interns.
2. L'organització dels serveis sanitaris es regula per reglament, el qual ha de preveure la col·laboració d'especialistes i les fórmules per concertar amb centres hospitalaris i psiquiàtrics l'internament dels reclusos quan sigui necessari.

Article 61. *Activitats educatives i culturals*

1. Els interns poden matricular-se en activitats educatives i professionals i poden seguir els cursos a través de mitjans telemàtics, televisió o per correspondència, d'acord amb la disponibilitat de mitjans del Centre.
2. L'Administració penitenciària pot promoure la signatura de convenis amb centres d'ensenyament per tal de facilitar als interns l'accés a l'educació en els seus diferents graus i modalitats.
3. Cada centre penitenciar ha de tenir una biblioteca i una mediateca. Aquests serveis han de disposar de material adequat d'acord amb les necessitats culturals i educatives dels interns, amb una atenció especial a l'educació dels joves.
4. Els interns tenen dret a disposar de llibres, diaris i revistes de lliure circulació a l'exterior, amb l'única limitació que aconselli el seu tractament reeducatiu.

Article 62. *Activitats de lleure*

1. Els interns que no tenen el règim penitenciar semiobert concedit tenen dret a una hora diària de passeig a l'aire lliure, com a mínim, d'acord amb l'horari del Centre Penitenciar establert per reglament.
2. L'Administració penitenciària ha de garantir l'existència d'instal·lacions culturals, esportives i de lleure en els centres penitenciaris i preveure'n l'ús pels interns, en l'horari establert per reglament.

Article 63. *Assistència psicològica i social*

1. Els centres penitenciaris han de disposar d'uns serveis d'assistència social i psicològica orientats a la reeducació i la resocialització dels interns. A aquests efectes han de disposar dels professionals necessaris en funció de la població interna.
2. Són funcions bàsiques d'aquests serveis l'estudi de la personalitat dels interns i l'aplicació dels mètodes de tractament adreçats a l'assessorament psicològic, la modificació d'actituds i la teràpia de comportaments.

Capítol segon. Treball penitenciar

Article 64. *Principis aplicables al treball penitenciar*

1. L'Administració penitenciària ha de fomentar l'accés al treball dels interns, en relació amb les tasques comunitàries i els serveis del Centre.
2. El treball penitenciar no es pot aplicar com a mesura de correcció i les seves condicions d'exercici han de respectar la dignitat, els drets laborals i la protecció de la seguretat social de l'intern.
3. L'Administració penitenciària vetlla perquè les retribucions pel treball s'ajustin al rendiment, la categoria professional i l'activitat desenvolupada. Les retribucions percebudes s'ingressen en el compte especial a què es refereix l'article 23.

Article 65. *Formes de realització*

1. L'Administració penitenciària organitza i planifica el treball de forma que es prioritzi la formació dels interns, les prestacions en serveis auxiliars i comuns dels centres i, si escau, les activitats artesanals, intel·lectuals i artístiques.
2. Poden beneficiar-se del treball fora del Centre Penitenciar els interns que tinguin reconegut el règim de semilibertat d'acord amb el que estableix la legislació processal penal.

Article 66. Criteris d'assignació

Per reglament s'han de fixar els criteris de prioritització en l'accés al treball quan no sigui possible aconseguir l'ocupació de tots els interns que ho demanin. En tot cas, tenen preferència els interns que tinguin el deure de treballar.

Article 67. Contractació

1. La relació laboral s'estableix mitjançant contractació amb l'Administració penitenciària, d'acord amb el que estableixen els reglaments que desenvolupen aquesta Llei.
2. En el supòsit de treball a l'exterior, la relació laboral s'estableix directament entre l'intern i l'empresa que ofereix el lloc de treball. La relació laboral ha de ser compatible amb el règim de semilibertat.

Capítol tercer. Mesures excepcionals, peticions i dret al recurs**Article 68. Suspensió dels drets previstos a la Llei**

1. Els drets reconeguts als interns en aquesta Llei poden quedar suspesos temporalment en el supòsit de greus alteracions de l'ordre en els centres penitenciaris que obliguin a adoptar mesures d'excepció i a requerir la intervenció del Cos de Policia per al restabliment de l'ordre.
2. L'adopció de les mesures d'excepció recau en els ministres competents en matèria de justícia i interior, que n'han de donar compte immediatament al Govern, a l'òrgan jurisdiccional competent i al Ministeri Fiscal.

Article 69. Funcions i responsabilitats

1. La intervenció del Cos de Policia implica que el director del Cos assumeix temporalment les funcions de custòdia i vigilància dels interns del Centre Penitenciari fins que no se'n restableixi l'ordre. El director del Cos Penitenciari manté la responsabilitat sobre la resta de funcions i tasques que li corresponen d'acord amb la normativa aplicable.
2. El director del Cos Penitenciari i el director del Cos de Policia actuen coordinadament sota la direcció superior dels ministres competents en matèria de justícia i interior.

Article 70. Peticions i queixes

1. Els interns poden formular peticions i presentar queixes en relació amb el seu règim d'internament i l'activitat penitenciària.
2. Les peticions i les queixes es poden adreçar al director del Cos Penitenciari, o als òrgans administratius o jurisdiccionals competents. No obstant això, s'han de presentar sempre al director del Cos, que és responsable de trametre-les en cas que la petició o la queixa s'adreci a un altre òrgan. En aquest cas, les persones internes tenen el dret de presentar la petició o la queixa en un sobre tancat.
3. Dels escrits presentats d'acord amb aquest article se n'ha de donar justificant de recepció a l'intern.

Article 71. Recursos

Contra les decisions adoptades per les autoritats penitenciàries que afectin els seus drets i interessos, els interns poden interposar un recurs d'acord amb el que estableix el Codi de l'Administració.

Disposició derogatòria primera

El Decret del 14-1-2009 pel qual s'aprova el Reglament de modificació del Reglament del règim disciplinari dels centres penitenciaris, del 29 d'octubre del 2008, va quedar derogat per la Llei 41/2014, de l'11 de desembre, qualificada de modificació de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.

Disposició derogatòria segona

En el moment en què entri en vigor aquesta Llei de text consolidat, queden derogades totes les disposicions anteriors que s'oposin al que s'estableix en aquesta Llei, i específicament:

- La Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.

- La Llei 41/2014, de l'11 de desembre, qualificada de modificació de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.
- El Decret legislatiu del 15-7-2015, de publicació del text refós de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.
- La disposició final primera de la Llei 6/2017, del 20 d'abril, de modificació de la Llei 3/2007, del 22 de març, del Cos Penitenciari.
- El Decret legislatiu del 6-9-2017 de publicació del text refós de la Llei 4/2007, del 22 de març, qualificada penitenciària.
- La disposició final quarta de la Llei 15/2019, del 15 de febrer, qualificada de la responsabilitat penal de les persones menors d'edat.

Disposició final primera

Es faculta el Govern perquè pugui dictar les normes reglamentàries per a l'aplicació i el desenvolupament d'aquesta Llei.

Disposició final segona

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Casa de la Vall, 2 d'octubre del 2023

Carles Ensenyat
Reig Síndic General

Nosaltres els copríneps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Emmanuel Macron
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra